

Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

CYPE(4)-29-14 – Papur 1

Ymchwiliad i Ganlyniadau Addysgol Plant o Gartrefi Incwm Isel

Tystiolaeth gan Lywodraeth Cymru

Mae'r Pwyllgor wedi gofyn am ddiweddariad ar nifer o feysydd lle mae datblygiadau arwyddocaol wedi eu cyflawni

1. Camau cynnar gweithredu 'Ailysgrifennu'r dyfodol'

Gwaned dechreuad da er pan lanswyd y rhaglen ym Mehefin 2014, o ran cychwyn gweithredu yn ogystal â sefydlu trefniadau llywodraethu.

Trefniadau llywodraethu

Mae'r trefniadau llywodraethu wedi eu sefydlu a'u cyhoeddi fel rhan o ddogfen yr Amserlen¹. Maent wedi eu cynllunio ar gyfer hwyluso gwaith draws-adrannol a rhyng-adrannol; canfod risgiau ac anawsterau yn gynnar; ac ystyried ar y cyd y ffordd gyflymaf i gyflawni'r canlyniadau. Cynhaliwyd cyfarfodydd cyntaf y Grŵp Cyfeirio Mewnol (GCM) a Bwrdd y Rhaglen yn gynnal ym mis Medi. Yn ei gyfarfod nesaf ar 18 Hydref, bydd y Bwrdd yn ystyried:

- y cynnydd o ran gweithredu'r rhaglen erbyn hynny, ac unrhyw risgiau;
- canfyddiadau adroddiad gwerthuso'r flwyddyn gyntaf ar y Grant Amddifadedd Disgyblion (GAD);
- y fframwaith canlyniadau a'r trefniadau ar gyfer monitro'r rhaglen; a'r
- cynllun cyfathrebu ar gyfer y rhaglen.

Mae Panel ymarferwyr hefyd yn cael ei sefydlu, i ddarparu adborth uniongyrchol ar effaith y rhaglen o fewn yr ysgolion.

Bydd y **fframwaith canlyniadau** yn pennu'r trefniadau ar gyfer olrhain hynt y gweithredu o fewn y rhaglen gan Lywodraeth Cymru a'r cynnydd tuag at gyrraedd y canlyniadau a ddymunir. Bydd y fframwaith hefyd yn darparu 'llinell welediad' eglur, rhwng canlyniadau Ailysgrifennu'r Dyfodol, Cymwys am Oes² a'r Cynllun Gweithredu ar gyfer Trechu Tlodi (CGTT). Bydd y prif ddangosyddion yn cynnwys y rheini o CGTT sy'n ymwneud â chanlyniadau cyrhaeddiad addysgol disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim (cPYaDd) yn y Cyfnod Sylfaen, Cyfnod Allweddol 2 a Chyfnod Allweddol 4. Mae'r Pwyllgor eisoes wedi clywed tystiolaeth gan y Comisiynydd Plant ac eraill i'r perwyl y dylai Llywodraeth Cymru fonitro llesiant cymdeithasol ac emosiynol disgyblion ochr yn ochr â'u

¹ <http://cymru.gov.uk/topics/educationandskills/schoolshome/raisingstandards/rewriting-the-future-schools/?lang=cy>

² <http://cymru.gov.uk/topics/educationandskills/allsectorpolicies/qualified-for-life-an-educational-improvement-plan/?lang=cy>

cyrhaeddiad addysgol. Mae swyddogion yn gweithio i geisio canfod a fydd modd cynnwys dangosydd llesiant yn y fframwaith.

Bydd yr GCM a Bwrdd y Rhaglen yn cyfarfod eto yn Chwefror i ystyried data cyrhaeddiad addysgol 2014, ar gyfer y disgyblion (cPYaDd) a'r rhai sy'n anghymwys (aPYaDd), ac ystyried y camau gweithredu posibl ar gyfer 2015-16. Bydd y ddau grŵp yn cyfarfod drachefn yn Ebrill, i bennu'r cynlluniau terfynol ar gyfer gweithredu gan Lywodraeth Cymru yn ystod 2015-16. Cyhoeddir yr Adroddiad Blynyddol cyntaf gan Fwrdd y Rhaglen ym Mehefin 2015.

Diweddariad ar y cynnydd o ran camau gweithredu sydd yn y rhaglen

Cyflwynwyd diweddariad ar y cynnydd a wnaed i Fwrdd y Rhaglen ym mis Medi. Roedd yr holl weithredu yn mynd ymlaen yn unol â'r amserlen ac eithrio un neu ddau o fân achosion lle bu oedi (am 1 mis) cyn cyhoeddi canllawiau a deunyddiau. Roedd y camau allweddol a gyflawnwyd hyd hynny yn cynnwys y canlynol:

- *Ymgysylltu â'r teulu a'r gymuned:* Mae pecyn cymorth wedi ei baratoi mewn drafft, i gynorthwyo ysgolion i ymgysylltu â theuluoedd ac â'u cymunedau. Drafftiwyd 'catalog' hefyd, o'r rhaglenni yn y trydydd sector a'r sector preifat y gall ysgolion fanteisio arnynt. Mae'r ymgyrch *Mae Addysg yn Dechrau yn y Cartref* eisoes ar droed.
- *Y blynyddoedd cynnar (0 i 7):* Gwnaed cynnydd da yn y gwaith ar Fframwaith Datblygu ac Asesu'r Blynyddoedd Cynnar. Yn ystod yr haf hefyd, cwblhawyd adolygiad o'r holl drefniadau ar gyfer pontio cyfnodau, allan o Dechrau'n Deg ac i mewn ac allan o'r Cyfnod Sylfaen. Mae Hwb+ ar gael i 99% o'r ysgolion, ac ym Medi eleni roedd 85% o'r ysgolion eisoes wedi cael hyfforddiant.
- *Dysgu ac addysgu o safon uchel:* Mae Rheoliadau newydd ar y Cynlluniau Datblygu Ysgol yn cael eu cyhoeddi'n gynharach na'r bwriad gwreiddiol. Mae Pecyn Dysgu hefyd wedi ei baratoi mewn drafft, i helpu'r ysgolion i ddeall a lliniaru effeithiau tlodi ar gyrhaeddiad addysgol. Defnyddir y pecyn hwn ar gyfer y Graddau Meistr mewn Ymarfer Addysgol.
- *Disgwyliadau a dyheadau uchel:* Mae paratodau ar droed i roi ar waith y dull newydd o nodi achosion yn gynnar ac olrhain cyrchfannau pobl ifanc; ac mae'r awdurdodau lleol eisoes wedi dechrau darparu Gweithwyr Blaen ar gyfer pobl ifanc mewn perygl o beidio â chael addysg, cyflogaeth na hyfforddiant.

2. Canllawiau arfaethedig ar Ymgysylltu â Rhieni

Mae'r Pwyllgor wedi clywed tystiolaeth o nifer o ffynonellau ynglŷn â phwysigrwydd ymgysylltu â rhieni /teuluoedd er mwyn gwella'r canlyniadau i blant o aelwydydd incwm isel, ac ynglŷn â phwysigrwydd gwaith aml-asiantaethol rhwng ysgolion ac asiantaethau eraill yn y gymuned. Yn Ionawr 2015 byddwn yn cyhoeddi **pecyn cymorth teulu a chymuned** ar gyfer ysgolion.

Mewn ysgolion rhagorol, mae'r ymgysylltu â theuluoedd a'r gymuned yn mynd yn llawer pellach na dosbarthu llythyrau a gwahodd rhieni i'r nosweithiau agored: gwneir ymgysylltu â theuluoedd a'r gymuned yn thema ganolog, a gaiff ei wedi gwreiddio yn ethos yr ysgol a'i

mynegi yn eglur yn y cynlluniau a'r targedau. Mae'r pecyn yn cydnabod bod sicrhau cyswllt rhagorol â theuluoedd a'r gymuned yn her wirioneddol i rai ysgolion. Cynlluniwyd y pecyn i ddarparu cymorth tra ymarferol ac i gydweddu â'r Model Dysgu Proffesiynol Cenedlaethol. Rydym yn datblygu 'cynllun gweithredu' i annog cyrff llywodraethu i ddefnyddio'r adnoddau hyn, ac i sicrhau bod Cynghorwyr Herio a Chonsortia Rhanbarthol yn deall yn eglur eu swyddogaeth o hyrwyddo ymgysylltu â theuluoedd ac â'r gymuned. Bydd Pecyn Dysgu Gradd Meistr mewn Ymarfer Addysgol ar Ymgysylltu â Theuluoedd a'r Gymuned yn cael ei gyhoeddi yn ystod y gwanwyn, 2015.

Mae'r ymgyrch *Addysg yn Dechrau yn y Cartref*³, a anelir at rieni a gofalmwyr, yn tynnu sylw at y pethau syml y gall pob teulu eu gwneud, ac a allai wneud gwahaniaeth mawr i lwyddiant plant yn yr ysgol – megis pennu amseroedd gwely rheolaidd, dangos diddordeb yn yr hyn y mae plant wedi ei ddysgu yn yr ysgol, a holi ynghylch gwaith cartref.

Rydym yn adolygu'r modd yr adlewyrchir y cyswllt â rhieni mewn mesurau o berfformiad ysgolion⁴. Mae arolygiadau Estyn eisoes yn asesu'r modd y mae ysgolion yn gweithio mewn partneriaeth â theuluoedd, asiantaethau allanol a'u cymuned. Er mwyn atgyfnerthu hyn rydym yn cydweithio ag Estyn i baratoi canllawiau atodol ar gyfer arolygwyr. Mae'r Rheoliadau newydd ynghylch Cynlluniau Datblygu Ysgol newydd yn pennu bod rhaid i bob CDY newydd roi manylion am y modd y bydd y corff llywodraethu yn amcanu i gyrraedd y targedau gwella ar gyfer y flwyddyn ysgol gyfredol trwy gydweithio (a) gyda disgyblion yn yr ysgol a'u teuluoedd a (b) gyda phobl sy'n byw ac yn gweithio yn y gymdogaeth y lleolir yr ysgol ynddi.

Mae'r Pwyllgor wedi clywed yr argymhelliad gan yr Athro Egan am nod barcut sy'n addo pa raglenni trydydd sector y gall ysgolion fanteisio arnynt i atgyfnerthu eu hymgysylltiad â rhieni a gofalmwyr. Yn Ionawr 2015, byddwn yn **cyhoeddi catalog ar gyfer ysgolion o'r rhaglenni trydydd sector a sector preifat**⁵ sydd wedi profi eu heffeithiolrwydd ar gyfer gwella canlyniadau addysgol plant o gefndiroedd difreintiedig, sydd hefyd ar gael i ysgolion yng Nghymru, ac sy'n gymwys ar gyfer gwariant GAD. Mae ymgysylltu â theuluoedd yn thema allweddol mewn nifer o'r rhaglenni yn y catalog. Un ohonynt yw rhaglen "3As" yr elusen "Achievement for All". Rydym eisoes wedi comisiynu addasiad o'r rhaglen honno ar gyfer y cyd-destun Cymreig, a byddwn yn ei hyrwyddo fel buddsoddiad addas ar gyfer GAD⁶.

Costau sy'n gysylltiedig ag addysg ac yn rhwystro ymgysylltu â rhieni

Mae'r Pwyllgor wedi clywed tystiolaeth o nifer o ffynonellau ynghlŷn â'r costau sy'n gysylltiedig ag addysg. Rydym yn cydnabod y gall costau ysgogi pryder arwyddocaol ymhlith rhieni, a hyd yn oed ynysu a dwyn anfri ar y plant hynny, na all eu teuluoedd fforddio costau o'r fath.

³ Cam Gweithredu YTG5 yn amserlen Ailysgrifennu'r Dyfodol

⁴ Cam Gweithredu YTG8 yn amserlen Ailysgrifennu'r Dyfodol

⁵ Cam Gweithredu YTG7 yn amserlen Ailysgrifennu'r Dyfodol

⁶ <http://www.afa3as.org.uk/>

Fel y dywedasom eisoes mewn tystiolaeth⁷ ni chaiff ysgolion godi tâl am unrhyw addysg neu deithiau sy'n digwydd yn gyfan gwbl neu'n bennaf yn ystod oriau ysgol. Pan gynnigir gweithgaredd y tu allan i'r diwrnod ysgol ac nad yw'n rhan o'r cwricwlwm cenedlaethol, caiff ysgolion godi tâl os, ac yn unig os, caniateir hynny o dan bolisi'r corff llywodraethu. Caiff disgyblion y mae'u rhieni yn cael rhai budd-daliadau penodol (gan gynnwys y Credyd Cynhwysol) hawlio bwyd a llety am ddim ar unrhyw deithiau preswyl. Y corff llywodraethu sy'n gyfrifol am sicrhau bod rhieni yn gyfarwydd â pholisi'r corff llywodraethu ar godi tâl.

Yn unol â'r cais a wnaed gan y Pwyllgor, bydd y pecyn cymorth arfaethedig i ysgolion ar ymgysylltu â theuluoedd a'r gymuned (yn ogystal â'r Pecyn Dysgu yn ddiweddarach) yn cyfeirio at y costau hyn fel un o'r ffactorau posibl sy'n rhwystro ysgolion rhag ymgysylltu â theuluoedd. Un o amcanion y cynllun gweithredu yw sicrhau y caiff y neges hon ei chyfleu hefyd i'r cyrff llywodraethu. Ni fydd y gweithgareddau craidd ar gyfer ymgysylltu â theuluoedd, a hyrwyddir yn ein pecyn cymorth arfaethedig, yn cynnwys unrhyw gostau y bydd gofyn i rieni eu talu. Yn sylfaenol, bydd y gweithgareddau craidd hyn yn ymwneud ag arweinyddiaeth a chynllunio o fewn yr ysgol a'r modd y bydd yr ysgol yn annog cyfathrebu cilyddol rhyngddi a rhieni a gofalwyr.

Yn gynnar yn 2015 byddwn yn cyhoeddi **canllawiau ac adnoddau i ysgolion ar gyfer gweithgareddau cyfoethogi**, a fydd ehangu'r cwricwlwm ac yn denu disgyblion i ddysgu ac i ymuno ym mywyd yr ysgol, ond a fydd hefyd yn cynnwys costau (am deithiau, cyfarpar chwaraeon, ffioedd cerddoriaeth, clybiau ar ôl ysgol etc) y disgwylir i'r rhieni, yn aml, eu talu. Byddwn yn darparu tystiolaeth i'r ysgolion ynglŷn â'r mathau gorau o weithgareddau cyfoethogi ar gyfer gwella'r canlyniadau addysgol a llesiannol i blant o gefndiroedd difreintiedig, ac yn datgan yn eglur pa rai sy'n gymwys ar gyfer gwariant GAD. Gan ddefnyddio dull y Model Dysgu Proffesiynol Cenedlaethol, byddwn yn cynorthwyo ysgolion i gynnal archwiliad o'u hymarfer cyfredol ac i ddatblygu cynllun gweithredu. Byddwn yn defnyddio'r canllawiau hyn fel cyfle pellach i gyfeirio at gostau addysg.

Bydd Pecyn Dysgu Graddau Meistr mewn Ymarfer Addysgol, ar **ddeall a lliniaru effeithiau amddifadedd ar ganlyniadau addysgol**⁸, y bwriedir ei gyhoeddi yn ddiweddar yn 2014, yn cyfeirio at effeithiau costau addysg, a'r hyn y gellir ei wneud i liniaru'r effeithiau hynny.

3. Dynodiadau cynnar ynglŷn ag effaith y Grant Amddifadedd Disgyblion

Ar 22 Hydref cyhoeddwyd yr adroddiad *Evaluation of the Pupil Deprivation Grant - Year 1 Report* gan IPSOS Mori a Sefydliad Ymchwil, Data a Methodoleg Gymdeithasol ac Economaidd Cymru (SYDMGEC)⁹. At ei gilydd, roedd canfyddiadau'r adolygiad yn gadarnhaol:

- mae'r prif ganfyddiadau yn dangos bod cyflwyno'r GAD wedi arwain at **gynnydd sylweddol mewn gweithgarwch** i gynorthwyo disgyblion o gefndiroedd difreintiedig. Roedd mwy na'r hanner yn weithgarwch newydd, a'r gweddill yn weithgarwch blaenorol a oedd yn digwydd ar raddfa ehangach;

⁷ Tystiolaeth i'r Pwyllgor Plant a Phobl Ifanc 6 Chwefror 2014.

⁸ Cam Gweithredu BC3 yn amserlen Ailysgrifennu'r Dyfodol

⁹ <http://cymru.gov.uk/statistics-and-research/evaluation-pupil-deprivation-grant/?lang=cy>

- mae tystiolaeth o'r astudiaethau achos yn awgrymu bod GAD wedi achosi **newid diwylliant** mewn llawer o'r ysgolion. Gwnaed hynny drwy ddirychafu proffil y broblem a'r ymwybyddiaeth o'r ffordd y gall ysgolion fynd i'r afael ag effaith amddifadedd ar gyrhaeddiad addysgol, a sut y dylid monitro effaith yr ymyriadau;
- mae mwyafrif o'r ysgolion yn defnyddio tystiolaeth allanol wrth gynllunio sut i wario'r GAD, ac mae canllawiau Llywodraeth Cymru yn nodwedd amlwg yn y ffigurau a ddefnyddir;
- canfyddiad yr athrawon yw fod GAD yn cael effaith gadarnhaol, yn enwedig o ran **ymgysylltiad a llesiant disgyblion**. Mae tystiolaeth o'r astudiaethau achos yn gwneud yn amlwg fod ymyriadau, y disgwylir iddynt gael effaith gadarnhaol ar gyrhaeddiad a phresenoldeb, yn aml hefyd yn cael effaith 'atodol' o'r fath ar ymgysylltiad a lles y disgyblion.

Mewn rhai meysydd, fodd bynnag, mae angen gwneud gwaith pellach; a gwnaed llawer o waith cynllunio eisoes i roi sylw i'r canlynol:

- Wrth dargedu ymyriadau, mae ysgolion yn defnyddio **diffiniad ehangach o amddifadedd**. O blith yr holl ddisgyblion a gâi fudd o weithgareddau a gyllidid gan GAD, roedd 60% o'r disgyblion cynradd a 72% o'r disgyblion uwchradd naill ai'n ddisgyblion cPYaDd neu'n blant sy'n derbyn gofal. Dylid nodi, fodd bynnag, fod 9 o bob 10 ysgol yn defnyddio cyfran sylweddol o'u cyllidebau eu hunain i gynnal gweithgareddau GAD. Ar draws yr holl ysgolion cynradd a arolygwyd yn 2012/13, roedd ymyriadau wedi eu cyllido 55% gan GAD / 45% gan gyllidebau ysgol eraill; ac ar draws yr holl ysgolion uwchradd, y gymhareb oedd 58% GAD / 42% cyllidebau eraill. Mae hyn, felly, yn awgrymu nad yw'r ysgolion, o anghenraid, yn gwario arian GAD ar ddysgwyr nad ydynt yn gymwys.
- **Nifer fach o ysgolion sy'n datgan eu bod yn cynnal ymyriadau sy'n targedu rhieni** (2% o'r cynradd a 4% o'r uwchradd). Fodd bynnag, roedd 62% o'r ysgolion cynradd a 72% o'r uwchradd yn dweud bod eu hymyriadau a gyllidid gan GAD wedi cael effaith ganolig neu fawr ar rieni a gofawyr. Roedd yr ymchwilyr yn awgrymu y gallai hyn adlewyrchu'r ffaith nad oedd ysgolion yn ystyried bod ymgysylltiad rhieni yn ganolbwynt allweddol y gweithgaredd, hyd yn oed pan oedd yr ymyriadau'n cynnwys rhieni a gofawyr. Yn ogystal, oherwydd mai gweithgareddau a gyllidid gan GAD yn unig a gynhwysid yn y gwerthusiad, gallai'r ysgolion yn hawdd fod yn cynnal gweithgareddau cyswllt rhieni eraill, a oedd naill ai'n ddi-gost neu'n cael eu cyllido o rannau eraill o gyllideb yr ysgol.
- Yn yr un modd, **ychydig o ysgolion a gyfeiriodd at gyswllt â'r gymuned** fel un o ganlyniadau eu gweithgareddau, er bod y bartneriaeth CyG leol wedi cymryd rhan mewn bron draean o'r ymyriadau a ddigwyddodd mewn ardaloedd Cymunedau yn Gyntaf.

O ran effaith y GAD ar gyrhaeddiad addysgol, ni allai'r adroddiad ystyried dim ond y data cyrhaeddiad disgyblion o 2013, un flwyddyn yn unig ar ôl cyflwyno'r GAD. Yn 2013, roedd cyrhaeddiad y disgyblion cPYaDd wedi gwella, gan barhau tuedd y blynyddoedd blaenorol. Nid oedd gwahaniaeth arwyddocaol rhwng 2012 a 2013 yng nghyfradd y gwelliant. Fodd bynnag, mae'r ymchwilyr yn cydnabod (fel y gwnaeth yr ymchwilyr yn ystod y cyfnod

cyfatebol o'r gwerthusiad o'r Premiwm Disgybl) fod blwyddyn yn amser rhy fyr i ganfod unrhyw effaith fesuradwy ar gyrhaeddiad addysgol o ganlyniad i'r grant.

Bydd Llywodraeth Cymru yn rhyddhau'r argraffiad nesaf o'r *Academic achievement and entitlement to free school meals statistics* (a fydd yn defnyddio data 2014) yn gynnar yn ystod 2015¹⁰.

Rhodddwyd gwybod i'r Pwyllgor eisoes y bydd y Grant Amddifadedd Disgyblion yn cynyddu yn 2015/16 i £1,050 am bob disgybl sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim, ac yn codi drachefn i £1,150 ar gyfer 2016/17. Mae hyn yn ymateb i'r bryderon a godwyd gan ein Heiriolwr Codi Cyrhaeddiad, Syr Alasdair MacDonald, a adroddodd yn ddiweddar fod ansicrwydd ynghylch cyllid yn llyffethair allweddol, a oedd yn rhwystro ysgolion rhag cynllunio'n effeithiol i fuddsoddi'r GAD. Rydym yn cydweithio'n agos gyda'r consortia i sicrhau y caiff y grant ei fuddsoddi'n effeithiol, drwy adeiladu ar ganfyddiadau'r adroddiad gwerthuso, a diweddarau'r canllawiau GAD.

Mae'r GAD yn cael ei estyn hefyd i gynnwys plant 3 a 4 blwydd oed. Rydym yn cydnabod y posibilrwydd y bydd angen trefn wahanol ar gyfer y grŵp oedran hwn, ac rydym yn gweithio i ddatblygu dull effeithiol o ddosbarthu'r grant, ynghyd â chanllawiau perthnasol a fydd yn cyfeirio darparwyr blynyddoedd cynnar at yr ymyriadau mwyaf effeithiol.

4. Rôl y rhaglen Her Ysgolion Cymru, o ran sicrhau canlyniadau addysgol i blant o aelwydydd difreintiedig

Rhodddwyd y rhaglen Her Ysgolion Cymru ar waith fesul cam yn yr ysgolion yn ystod mis Medi eleni. Bydd y fenter arloesol a chyffrous hon yn darparu hyd at £20m o gyllid, yn ogystal ag arbenigedd profedig, i gyflenwi pecyn cymorth a fydd wedi ei deilwra'n benodol ar gyfer anghenion y 40 o ysgolion uwchradd sy'n wynebu'r heriau mwyaf, ynghyd â'u clystyrau o ysgolion cynradd.

Mae Her Ysgolion Cymru yn cydnabod bod rhai ysgolion yn wynebu heriau unigryw, sy'n haeddu cymorth ychwanegol a dwysach, y tu hwnt i'r hyn a ddarperir yn rhan o'r drefn arferol. Mae pob un o'r ysgolion "Llwybrau Llwyddiant" wedi penodi Cynghorydd Her Ysgolion Cymru, i ddarparu cymorth i'w ysgol ac i'w herio i wella ymhellach.

Bwriad y rhaglen yw canolbwyntio'n ddi-baid ar wella ansawdd yr addysgu, y dysgu a'r arweinyddiaeth. Mae Her Ysgolion Cymru yn rhoi pwyslais hefyd ar gydweithio'n effeithiol er mwyn cyrraedd canlyniadau sy'n gynaliadwy.

Mae llwyddiant Her Llundain (sef y 'London Challenge') wedi dangos bod y dull hwn yn un sy'n gweithio mewn gwirionedd. O blith y gwersi a ddysgwyd wrth werthuso Her Llundain, mae tair gwers arbennig o bwysig: yn gyntaf – mae ymyrryd yn gynnar yn allweddol, ac felly mae Her Ysgolion Cymru yn annog gweithio gyda'r clystyrau cynradd.

Yn ail – mae'r gwelliannau cynaliadwy hirdymor a geisir yn cymryd amser i'w cyflawni ac yn galw am greadigrwydd ac amynedd – newid sylfaenol sydd gennym mewn golwg, ac nid atebion byrdymor.

¹⁰ Sydd i'w gyhoeddi yn <http://cymru.gov.uk/statistics-and-research/academic-achievement-free-school-meals/?lang=cy>

Yn olaf, llwyddodd Her Llundain i sefydlu'r ymdeimlad cyffredinol o bwrpas moesol, sef bod gan bob un o addysgwyr Llundain fuddiant yn addysg y plant – ni fydd yr ysgolion Llwybrau Llwyddiant yn gyfrifol ar eu pen eu hunain am eu disgyblion – bydd y rhieni, y gymuned a'r ysgolion eraill i gyd yn ymuno hefyd yn y broses o wella.

Gan fanteisio ar brofiad Heriau Llundain a Manceinion Fwyaf, bydd Her Ysgolion Cymru yn canolbwyntio ar bedair prif thema sef arweinyddiaeth; dysgu ac addysgu; y disgybl; a'r ysgol a'r gymuned, sy'n gynnwys y rhieni neu ofalwyr.

Oherwydd y ffocws ar dorri'r cysylltiad rhwng amddifadedd a chyrhaeddiad, bydd llwyddiant cyffredinol yr Her yn cael ei fesur yn nhermau pa mor effeithiol y dyrchefir cyrhaeddiad y disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim – gwneir hyn yn fwyaf amlwg drwy fesur cyrhaeddiad Lefel 2 disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim, ochr yn ochr â chyrhaeddiad Lefel 2 yr holl ddisgyblion. Bydd y mesur hwn yn ychwanegol at fesurau llwyddiant yr ysgolion Llwybrau Llwyddiant eu hunain.